

osodo države izroče prevratnikom v roke. Če pa socijalisti v peti kuriji ne dosežejo znatnih uspehov, bodo druge stranke spoznale, da je strah pred socijalisti neopravičen in pot do občne volilne pravice bode s tem poglajena. Zato pa mora vsak demokrat delati na to, da se volitve v peti kuriji udeležijo vsi volilci, da se tako pokaže, kakšen bi bil pravi obraz ljudskega parlamenta v Avstriji. Peta kurija je osnovana za vse avstrijske državljanke in ta mora tudi dejanski biti.

Politični pregled.

Kandidatje katoliške stranke. — Naša katoliška stranka je postavila za peto kurijo kot kandidata dr. Janeza Kreka za kmetske občine ljubljanske okolice dr. Ivana Šusteršiča, za notranjske kmetske občine dr. Žitnika, za gorenjske kmetske občine poštarja Josipa Pogačnika v Podnartu, za kmetske občine trebanjskega volilnega okraja vodjo Frana Povšeta in kmetske občine novomeškega volilnega okraja Viljema Pfeiferja. — Narodna stranka kandiduje v peti kuriji Matija Kunca, v gorenjskih in notranjih mestih dr. Andreja Ferjančiča, v kmetskih občinah trebanjskega okraja Josipa Višnikarja, v mestu ljubljanskem pa Josipa Kušarja. Drugi kandidatje še niso odločeni. V gorenjskih in notranjih mestih pa kandiduje na svojo roko kurat Anton Koblar. V gorenjskih kmetskih občinah je mislil kandidovati tudi Tomo Zupan, ki pa menda odstopi od kandidature, ko je katoliška stranka se izrekla proti njemu, ker se jej ne zdi povse zanesljiv.

Volitve v Trstu. — Vlada je odločila, da se volitve za peto kurijo in tretji kolegij za tržaško okolico ne bodo več vršile v Trstu, temveč v tržaški okolici sami. To so Slovenci prosili, ker je v mestu pritisk na volilce prevelik in so možje, ki volijo s Slovenci, predmet zasmehovanja italijanskih pouličnjakov. — Če je verjeti nemškemu listom, kandidoval bode od slovenskih socijalistov v Trstu bivši učitelj Kamušić, urednik „Brivca“ za državni zbor v peti kuriji. To kandidature bi bilo le obžalovati, ker bi se vsled tega le cepili slovenski glasovi.

Volitve v Istri. — V Istri kandiduje v peti kuriji od slovenske strani dr. Laginja. Italijani se boje, da bode voljen in so jeli prebivalstvo s tem begati, da je ta mož zbolel na možganih in torej ne bode mogel več politično delovati. To izmišljeno novico so prinesli italijanski listi in razširjajo jo italijanski agitatorji, upamo, da je ne bode nikdo verjel.

Dalmatinski deželni zbor se je izrekel proti osnovi italijanske ljudske šole v Spletu ker po mnenju hrvaške večine Dalmacija ni dvojezična dežela. Italijani, ki nikjer ne žive skupno, ne morejo smatrati za drugo narodnost. Vsled tega sklepa deželnega zbora so vsi italijanski poslanci ostavili deželni zbor in odložili svoje mandate. — Nadalje je sklenil deželni zbor resolucijo, naj se pri vseh državnih uradih v Dalmaciji upelje hrvaščina kot vnanji in notranji uradni jezik.

Volitev v štajerski deželni odbor. — Veleposestvo je volilo v štajerski deželni odbor grofa Franc Attemsa, mestni poslanci dr. Derschatto, zastopniki kmetskih občin pri ožji volitvi Slovenca Robiča, iz vsega zbora so voljeni pri ožji volitvi dr. Schmiderer, dr. Reicher in Kokoschinegg. Pomenljivo je pri tej volitvi, da sta pala konservativec Karlon in liberallec dr. Schreiner. Slovenci se za nobenega teh dveh niso imeli povoda ogrevati. Slovenci in nemški nacijonanci so pri volitvi drug drug drugega podpirali. Sedaj je v deželnem odboru jeden liberallec jeden Slovenec in štirje narodni Nemci. Liberalni in konservativni listi se zaradi tacega izida volitev silno jeze. Nemškonarodna „Ostdeutsche Rundschau“ priznava, da je prav, da imajo Slovenci svojega zastopnika v dež. odboru.

Kreta. — Na Grškem je vest, da je odšel princ Jurij z brodom na Kreta pomagat kristijanom, vzbudila nepopisno naudušenje Velikanske demonstracije proti Turčiji je prirejalo ljudstvo pred kraljevo palačo in ministerstvom. Kristijani so se seveda močno obveselili Grkov in dobili velik pogum napram Turkom. Obkolili so takoj Kanejo, da jo naskočijo, čim se v pristanu prikaže grška pomoč. Da je ta korak Grške iznenadil Turčijo in druge vevlasti, je umevno. Prva je takoj zahtevala pojasnil od Grške, zakaj je poslala vojno brodom na Kreta. Ob ednem je pa Turčija obdolžila velesile, da so te krive ustanka na Kreti in postopanja Grške, ker so zahtevale izvedenje reform. — Velesile so se dogovorile, da zasedejo važne postojanke na Kreti, da prisilijo grško brodom zapustiti obližje Krete, a da tudi preprečijo izkrcanje turških vojakov. Zapovedniki evropskih vojnih ladij, nahajajočih se okrog Krete, so že dobili naročilo, izvršiti te sklepe in izkrcati eden del moštva, da zasede rečena mesta. Pooblaščen so, da smejo tudi s silo postopati. Glavno poveljstvo se je poverilo francosko brodom vodečemu admiralu. Mej tem, ko se velesile pripravljajo na odpor, vlada v Grški nepopisno naudušenje za boj proti Turčiji. Vsi rezervisti iz l. 1893. in 1894. so se že poklicali v vojsko. Na Kreti sami so grozoviti boji mej kristijani in mohamedanci. Vse beži, kar more. — Velesile so naznanile Grški, da ta ne sme računati na njih podporo, če nastane vojna. Zares pogumna se more vsled tega ta zvati, ker je po svojem polkovniku Vassosu že proglasila Kreta za del grške države. Dotična proklamacija pozivlja Krečane, da naj priznajo grškega kralja svojim vladarjem. — Velesile so že zasedle Kanejo. Prostovoljci prihajajo iz Grške, Turčija se pripravlja na odpor in velesile ne puste Grški vzeti Krete. Položaj je jako kritičen. Vsa zadeva se ne bo kmalu poravnala. Grška ne bo marala odjenjati, a velesile ji ne bodo pustile na Kreti dalje prodirati. Da bi vse velesile napale Grško to bi pa tudi ne bilo častno. Stvar se utegne dolgo vleči. Da bi se konečno le na srečo Krete končala in dovela tej zaželjeni mir.

Kuba. — Španjska vlada je že objavila načrt, kako misli pourediti razmere na Kubi. Pred vsem določa načrt, da se napravi upravni svet 35 članov iz mej Kubancev, ki bo pod načelstvom tačasnega guvernerja opravljal otok. Glede carine, trgovinskih pogodb in drugih važnejih zadev odloča upravni svet v sporazumu s španjskim ministerskim svetom. Načrt se vsestransko kritikuje. Edni se zadovoljuje ž njim, drugi zopet ne. V Ameriki sploh je načrt napravil dober utis, pri ustaših seveda ne. Ti hrepene po še večji samostojnosti. Toliko je zdaj kubansko vprašanje bližje svoji rešitvi, da se je Španija vsaj voljno pokazala dati Kubi večje pravice, kakor jih je imela doslej. Korak k miru je storjen in morda se konečno Španija in Kubanci do cela sporazume mej seboj.

Obrtnija.

Stavbeni obrti.

Pritožbe o propadu male obrti se vedno bolj širijo. Povsod se to posebno opaža, zlasti pa pri stavbinski stroki. V tej stroki izpodriva veliki kapital malega mojstra. Nekdanjih zidarskih, tesarskih mojstrov že ni več, temveč vsa ta dela in mnoga druga opravljajo stavbinski mojstri, ali jih pa prevzemajo velike stavbinske družbe, s katerimi mali zidarski mojster konkurirati ne more. Naravno je zatorej, da samostojni mali obrtniki vedno bolj propadajo.

Novemu državnemu zboru misli se predložiti nov obrtni zakon. Najbrž bode novi zakonski načrt osnovan popolnoma po manšesterskih načelih, kakor je bil tisti, katerega je prejšnji zbornici predložil minister Glanz. Naši poslanci morajo gledati, da bode novi zakon prepo-vedoval tako kupičenje podjetji v jedni roki in zlasti tega ne bode dovoljeval velikim denarnim družbam. Z novim obrtnim zakonom mora se premeniti ne le sedanji obrtni zakon, temveč tudi stavbinski zakon. Seveda bodo nekaterniki rekli, da to ne gre, da bi se dela tako delila. To seveda tisti, ki imajo sami že več obrtov v svojih rokah. Kaj pomaga ves dokaz sposobnosti, ako sme kaka denarna družba ali večji podjetnik vse začeti. S tem se uničuje samostojni mali obrtni stan in hitro se približujemo času, ko bodo sami berači in bogatinje.

Sedaj imamo državnozbornske volitve. Sklicujejo se volilni shodi, a opažamo, da se na njih jako malo o obrtništvu govori. Kandidatje govore na dolgo in široko o političnih vprašanjih premlevajo že stare fraze, a za obrtno vprašanje se pa niti ne zmenijo. Pa tudi volilci se navadno niti ne spomnijo, da bi poslanca vprašali, kako stališče zavzemlje v tem ali onem obrtnem vprašanju. Samo na Češkem je neka obrtna stranka, povsod drugod je politiku obrtno vprašanje nekaka stranska stvar. Tega so pa krivi obrtniki sami. Če se sami ne oglase za svoje koristi, se pač tudi njih poslanec zanje brigal ne bode. Zato opozarjamo vse obrtnike, da se že oglase sedaj pred volitvami in zahtevajo od poslancev konkretnih obljub.

Kmetijstvo.

„Naš gospod učitelj“.

(Spisal F. Š.)

(Konec.)

V.

Zopet sem v mestu pri svojem polku. Bivanje na deželi me je popolnoma popravilo, tako da sem se duševno in telesno čil vrnil v svojo službo. Toda nastopila je zima in z njo obilica prostega časa. Kaj naj počnem? Spomnil sem se izleta na planine in takratnega premišljevanja. Nakupil sem si prirodoznanskih knjig in sedaj čitam in čitam, in glej čudo, čeprav sem že precej v letih, zanima me to berivo izredno; čim bolj se vglabljam v tajnosti lepe prirode, tem bolj se mi vzbuja vedoželjnost. Če pojde tako naprej, se bom več naučil sedaj, kakor sem se svoje dni v šoli. —

Prešla je zima, prešlo poletje in jesen je zopet tu. Kadar skopni sneg, ima vojak več opravila na prostem in hitreje mu minova čas pri delu. Z menoj se je izvršila čudovita izprememba; popolnoma drugačen se mi kaže svet, odkar sem se natančneje seznanil z večnimi zakoni božje prirode. Stvari v prirodi se mi ne zde več

neznatne, marveč se mi zdi, da jim vidim v notranjost, da jim pregledam čudoviti ustroj, da vse skozi poznam tvarinsko presnovo v njih. Zdi se mi, da se mi je še le sedaj odprl svet. Kamen, rastlina, žival, kako brezpomembno se mi je to zdelo; kakšne krasote, kakšne umotvore pa sedaj vidim v njih! —

Ko sem ravnokar prišel domu, dobil sem na mizi pismo, katero mi je pisal župnik Lomnik. Pismo slove:

10. 10. . . .

Dragi prijatelj!

„Leto dnij je, odkar se nisva videla in si tudi pisala nisva. Meni je bilo to leto čas skrbij in naporega dela, urediti sem si hotel, kolikor je le mogoče storiti v enem letu, svoje gospodarstvo, pri čemer mi je s svetom in v dejanju pomagal prijatelj Zoran. Ne morem se prečuditi obširnemu njegovemu znanju in temu, kako vselej na mah pravo pogodi. Če naju Bog ohrani pri življenju, uredila bodeva moje gospodarstvo tako, kakor ga gotovo nihče nima v naši deželi.

V Zavlako grem večkrat; sedaj delajo tam vodovod. Vodo bodo napeljali v vse hiše, po posebni cevi pa v vse hleve, tako, da bo vsaka žival lahko pila, kadar bo žejna. Rad bi to napravo popisal natančneje, toda to bi i meni i tebi vzelo preveč časa. Bolj se o tem poučiš, kadar naju prideš obiskat, kar upam, da kmalu storiš. Na vsak način pa mi kmalu piši, kako je s Teboj. Bodi zdrav in ne pozabi

vernega prijatelja

Ignacija.

Tudi zoran Te pozdravlja!“ —

14 dnij za tem dobim dopisnico:

„Prijatelj!

Znana ti je usoda Zoranove neveste; umrla je nenadoma. Enaka usoda je bila sojena tudi njemu; Zorana ni več! — Pred 5 dnemi se je prehladil, včeraj je umrl in jutri ga pokopljemo. Zavlačani pač ne dobodo več takega učitelja!

Z Bogom!

Lomnik.

Dve leti sta prešli po Zorničevi smrti. Zopet sem dobil dopust za nekaj dnij in napotil sem se k Lomniku. Mož je v tem času mnogo storil; neutrudno je deloval v povzdigo kmetijstva in je skušal posnemati Zorniča. O Zavlačanih mi je pripovedoval, da so se zelo trudili, da bi zopet dobili učitelja, ki bi bil zavzet za kmetijstvo, da bi jim bil voditelj vsaj pri zborovanjih. Njih trud ni bil zaman; dobili so prav dobrega učitelja, čeprav se z Zorničem ne more primerjati. Ako bo nadaljeval tako, kakor je začel, brez dvoma postane izboren večšak. Zorniču so Zavlačani iz hvaležnosti postavili krasen nagrobni spomenik.